

РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ФАХІВЦІВ ЗП(ПТ)О ДО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Ганна Кравченко,
докторка педагогічних наук, доцентка,
завідувачка кафедри технологій навчання,
охорони праці та дизайну,
Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти;
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Державного вищого навчального закладу
«Університет менеджменту освіти» НАПН України,
innovatica@ukr.net

З початком широкомасштабної війни, розв'язаної російською федерацією на території України інклюзивне навчання набуло особливої актуальності та нового змісту. На сьогодні система професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О) зазнає надзвичайного стресу через такі фактори, як міграція, негативні економічні зміни в державі в цілому, брак фінансування більшості соціальних сфер життя, у тому числі, освіти.

Наразі життєво необхідним є, по-перше, здійснення психолого-педагогічної підтримки учнівської молоді, постраждалої від військових дій (внутрішньо переміщені особи; особи, що пережили насильство або психотравмуючу ситуацію; втратили близьких; мають стресову реакцію на події в країні, психологічні травми тощо), по-друге, розвиток навичок саморегуляції та стресостійкості безпосередньо у педагогічних працівників ЗП(ПТ)О, що є необхідною умовою виконання ними своїх професійних обов'язків.

Зважаючи на психологічні, соціальні виклики сьогодення стосовно підтримки усіх суб'єктів освітнього середовища закладів професійної (професійно-технічної) освіти, зокрема, осіб з особливими освітніми потребами, кафедрами Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти вирішується низка психолого-педагогічних завдань,

спрямованих на розвиток та вдосконалення необхідних для якісного виконання професійних завдань і функцій компетентностей фахівців ЗП(ПТ)О. Зміст курсової підготовки педагогічних працівників ЗП(ПТ)О спрямований на успішне опанування знань, серед яких: знання психолого-фізіологічних особливостей здобувачів освіти; розвиток андрагогічної, конфліктологічної, ціннісно-світоглядної, комунікативно-ситуативної компетентностей фахівців; знання нормативно-правових засад, сутності, принципів, особливостей організації інклюзивного навчання в ЗП(ПТ)О; уміння застосовувати стратегії та індивідуальний підхід для підтримки учнів з різними нозологіями в надзвичайних ситуаціях та період воєнного стану; забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі здобувачів з особливими освітніми потребами; практичні уміння та навички щодо організації безпечного та інклюзивного освітнього середовища в ЗП(ПТ)О.

Розвиток психологічної готовності фахівців ЗП(ПТ)О (майстрів виробничого навчання, старших майстрів, викладачів професійно-теоретичної підготовки) до впровадження інклюзивного навчання є складною системою взаємодії суб'єктів освітнього процесу підвищення кваліфікації, спрямованою на опанування слухачами спеціальних знань, умінь та навичок із теорії і практики інклюзивної освіти, серед яких: нормативно-правове забезпечення організації інклюзивного навчання ЗП(ПТ)О, принципи, завдання та сучасні технології інклюзивного навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, технології створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища; розвиток особистісних якостей, які матимуть позитивний вияв стосовно різних категорій здобувачів освіти, залучених до інклюзивного навчання (гуманістичне ставлення, підтримка, допомога, співпраця, навички командної взаємодії тощо).

Зміст підвищення кваліфікації фахівців ЗП(ПТ)О спрямовано на оволодіння різними організаційними формами інклюзивного навчання,

розвиток практичних навичок щодо порядку та алгоритму організації інклюзивного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти, здійснення психолого-педагогічного супроводу учнів з ООП, технологій створення інклюзивного освітнього середовища, принципів універсального дизайну та розумного пристосування.

Для слухачів курсів підвищення кваліфікації запропоновані електронні навчальні курси з актуальних в умовах воєнного стану питань профілактики професійного та емоційного вигорання, саморегуляції психічного стану, основ конфліктології, серед яких:

- 1) Створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища в ЗП(ПТ)О;
- 2) Інклюзивне навчання. Робота із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами;
- 3) Забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі здобувачів з особливими освітніми потребами;
- 4) Соціально-педагогічна робота зі здобувачами освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та інші.

Для задоволення професійних запитів та потреб фахівців ЗП(ПТ)О стосовно впровадження сучасних технологій інклюзивного навчання БІНПО розроблено та впроваджено систему короткострокових тематичних курсів, покликаних в короткий час надати педагогам змістовну та адресну науково-методичну підтримку, веред них:

- 1) Інклюзивне навчання в ЗП(ПТ)О. Технології підтримки здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;
- 2) Упровадження безпечного та інклюзивного середовища в ЗП(ПТ)О;
- 3) Здоров'язберезувальні технології в освітньому процесі педагога професійної освіти;
- 4) Психологічне благополуччя учасників освітнього процесу ЗП(ПТ)О та інші.

Форми навчання на короткострокових курсах: дистанційна, очна, очно-дистанційна. Кількість навчальних годин – 30 (15), залежно від запитів та потреб педагогічних працівників.

Таким чином, діяльність Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти спрямована на задоволення професійних запитів та потреб фахівців ЗП(ПТ)О стосовно впровадження сучасних технологій інклюзивного навчання, надання змістовної та адресної науково-методичної та психологічної підтримки педагогічним працівникам у курсовий та міжкурсний (міжтестастаційний) періоди.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко Ю. Підготовка здобувачів освіти спеціальності 016 «Спеціальна освіта» в умовах військового стану. *Вісник Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки. Випуск 9: Спеціальна та інклюзивна освіта: теорія, методика, практика* : матеріали 9-ої Всеукр. наук.-практ. конф., 30-31 березня 2023 р. / гол. ред. Малишевська І. І. та ін. Умань : Візаві, 2023. С 20–23.
2. Калініченко І. О. Моделювання процесу підготовки педагогічних працівників закладів освіти до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища. URL: <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/212520/pdf> (дата звернення: 24.05.2024).
3. Кравченко Г. Ю. Методи адаптивного управління розвитком у забезпеченні умов інклюзивного середовища в закладі вищої освіти. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Педагогіка»*. 2022. Вип. 12 (22). URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/27623/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%2022..pdf> (дата звернення: 24.05.2024).